

Světově známá žena, spisovatelka, malířka, zakladatelka chráněných území, ochránkyně a mecenáška zvířat, jejíž pamětní deska směla být v tichosti umístěna na její rodný dům až roku 1985, se narodila německým rodičům 20. ledna 1910 v Opavě jako Friederike Victorie Gessnerová.

Matka se jmenovala Friederike Gertruda Greipelová, pocházela z významné průmyslnické rodiny Weissshuhnů, jimž v okolí Opavy patřila řada větších firem, například papírna, továrny, mlýny, pily, statky atd. Pradědeček byl zakladatelem vodních elektráren v regionu i autorem myšlenky vytvořit později postavenou Kružberskou přehradu. Matka, velmi hrdá a citově chladná, byla zároveň hudebně i výtvarně nadaná. Výchovu dětí považovala za ztrátu času, čímž její dcery velmi trpěly. V jejich životě se místo citlivosti rozvíjela neústupnost a zatvřelost.

Otec Victor Gessner, toho času stavební rada, nebyl spokojen s tím, že se mu narodila druhá dcera a své přání mít syna realizoval bez ohledu na přírodní zákonitosti či potřeby dítěte. Oblékal Friederiku do chlapeckých šatů a nazýval ji Fritzi. Vychovával ji tvrdě a dobrodružně jako hochu, což způsobovalo její rozpolcení, ale též ji obohatilo o odvahu, fyzickou kondici, odolnost i odhodlanost. Stejně jako o schopnost řešit problémy ihned a zpříma. To se jí v pozdějším životě v nepohodlí drsné, divoké přírody mnohokrát hodilo.

Šťastné chvíle dětství prožívala rodina na rodovém sídle Seifenmühle – Na Stoupách, kde se scházela celá rozvětvená rodina s mnoha dalšími dětmi. Zde Joy poznávala přírodu i její zákonitosti a učila se ji milovat. Poté, co střelila svého prvního srnce, se zařekla, že zvířata bude spíš chránit a ne zabíjet. Od svého dědečka získala mnoho důležitých životních náhledů, jako např. „odvážnému štěstí přeje; nekráčet dopředu znamená vracet se; co tě nezlomí, to tě posílí“, které ji provázely celým životem a poskytovaly návod v těžkých chvílích.

Ani pokus zachovat manželství narozením třetího dítěte po návratu otce z bojišť první světové války bohužel nevyšel, neb se narodila znovu dcera, a tak se napětí stupňovalo, až vyvrcholilo roku 1922 nepřilíživým rozvodem. Matka se zamilovala do chudého učitele hudby Hanse Hofmanna, odešla s ním sama do Vídně a znovu se vdala. Dcery byly hluboce zrazené. Krátce žily s otcem, ale ten péči o ně sám nezvládal, proto bylo rozhodnuto, že si nechá jen nejmladší dceru Dorle. Joy a Traute měly žít s matkou, což ale nebylo možné kvůli neshodám s otčímem, kterého vinily z rozpadu manželství rodičů. Proto se jich ujala babička z matčiny strany, již říkali Oma. V té našla citově chudá dospívající dívka zalíbení a odezvu, kterou postrádala. Sama to formulovala takto: „*Neměla jsem v životě žádného člověka ráda víc než svou babičku. Jí vděčím za vše, co je ve mně dobrého. Snažila se nekonečnou trpělivostí porozumět mým problémům, a místo aby hýřila radami, pomáhala mi vyrovnat se s překážkami. Nechala mi volnost a důvěřovala mi.*“

Studia na Německém reálném gymnáziu v Opavě Joy opustila ve druhém ročníku a pokračovala v moderním rakouském penzionátu pro dívky. Poté nastoupila do Vojenské akademie, kde se věnovala hlavně hudbě a malování. Protože babička chtěla, aby měla nějaké povolání, následovalo hudební vzdělání Staatspruefung Piano, které Joy opravňovalo k pedagogické činnosti. Diplom získala v roce 1927. Pak se zapsala do kurzu pro módní návrhářky, úspěšně ho absolvovala roku 1929. Mezitím se s čínorodostí sobě vlastní věnovala dalším činnostem, např. restaurování obrazů či sochařské práci s různými materiály.

V době, kdy se pohybovala v uměleckých kruzích, poznala svou první lásku. Byl to židovský bankéř, bohužel ženatý – příběh tak po dvou letech skončil ve chvíli, kdy Joy otěhotněla a on odmítl opustit manželku. Následky románu si na těle a zejména na duši nesla celý život. Ze zklamání se snažila vyléčit s pomocí tehdy módní psychoanalýzy vedené Sigmundem Freudem, ale tato metoda ještě prohlubovala její zoufalství, proto ji záhy opustila. V letech 1931–1932 se věnovala práci s kovem ve vídeňské umělecké škole Kunstgewerbe Schule.

Hospodářská krize ztenčila majetek rodiny, a tak babička vyjádřila přání, aby si Joy našla zaměstnání, nebo se provdala. Ta začala pracovat jako modelka. Byla úspěšná a velmi elegantní. Vyzkoušela už spoustu věcí, přesto se stále hledala a nemohla se rozhodnout, co bude v životě dělat. Spíše z rozmaru se přihlásila roku 1931 na lékařskou fakultu. Studia byla náročná na čas i úsilí a nenaplnila její očekávání. Po sňatku s židovským baronem Viktorem von Klarwill 28. 7. 1935 je proto ukončila. Svatba se konala po krátké známosti. Za tři týdny po seznámení už Viktor požádal Joy o ruku. Ve vídeňské společnosti byli pár snů. Viktor, přezdívaný Ziebel, byl bohatý, měl smysl pro dobrodružství, a tak se mohli manželé věnovat společným zálibám. V létě cestování a v zimě lyžování.

Na jaře 1937 Joy při výletu na lyže do Krkonoš potratila a to ji uvrhlo zpět do depresivních stavů. Situace v zemi se také nevyvíjela nijak příznivě pro židovské obyvatelstvo, proto manželé tajně naplánovali odjezd do Keni. Jelikož nechtěli vzbudit podezření, měla jet Joy sama první, aby našla nový domov. Z janovského přístavu odplula 12. 5. 1937 vstříc novému životu. Na lodi se během dlouhé plavby sblížila s Peterem Byllym. Jeho rodina ve Švýcarsku vyráběla boty, ale on sám, přestože vystudoval chemii, se věnoval botanice. Zejména výzkumu afrických léčivých rostlin. Strávili spolu kouzelné chvíle, přestože věděli, že jsou oba zadaní. Joy se zdálo, že ho zná odjakživa.

Po přistání v Africe se rozloučili. On zůstal v Nairobi a ona odjela k přátelům na farmu na úbočí hory Mount Elgon. Po několika týdnech, kdy se vyrovnávala se svými rozjitřenými city i zdravotními komplikacemi, se tu Peter objevil a bylo rozhodnuto. Joy cestovala zpět do Vídně, aby vyřídila s Klarwilem rozvod. Ten byl zdrcen a chtěl pár měsíců počkat, zdali se nepovede manželství obnovit. Joy však na rozvodu trvala, a jelikož se zhoršovala politická situace, Viktor k rozvodu po čase svolil. Během pobytu ve Vídni získala Joy odpověď italského věštce, jemuž napsala

před prvním odjezdem do Afriky. Ptala se ho, zda bude žít tam, kde dosud, a zda bude mít děti? V odpovědi stálo, že bude žít v tropech a děti mít nebude. Přestože měla velké pochybnosti, zda bude žít s Peterem, odjela v březnu 1938, právě když Hitler obsazoval Rakousko, zpět do Keni.

Peter byl víc než překvapen, když slyšel, že vše v Evropě ukončila a jede za ním po krátkém lodním románu rozhodnuta se za něj vdát. Jelikož se mezitím sám rozvedl, souhlasil a 4. 4. 1938 uzavřeli sňatek. Usadili se v Nairobi, kde dostal místo v Coryndonově muzeu. Líbánky strávili na expedici do pohoří Chyulu. Během nich jí muž, kterému jméno Friederike Victoria přišlo složitě, dal nové křestní jméno Joy – v překladu radost –, které jí už zůstalo. Expedice byla její první zkušeností se safari. Bylo to těžké, ale zároveň byla Joy okouzlena studiem přírody, života v ní a zejména domorodci a jejich znalostmi o životě v buši. Obtížnost tohoto života a mimořádná fyzická námaha způsobily, že přišla o další dítě. Chmurné nálady měl rozehnat nový zájem, a tak ji Peter začal učit malovat botanické ilustrace. Přestože to bylo náročné, protože obrazy musely být co do provedení technicky i detailně precizní, zvládla to na výbornou a po krátké době se ukázalo, že žák předstihl mistra. Zanedlouho ji požádal dr. Jex-Blake, aby ilustrovala jeho knihu o africké floře. V letech 1938–1943 vytvořila Joy na 400 ilustrací, jimiž byly mimo jiné doplněny knihy *Gardening in East Africa* (celkem 3 díly) i *Trees and Shrubs of the Uganda Protectorate*, *Trees and Shrubs of East Africa*, *Some wild flowers of Kenya*, *The flora of the Belgian Congo*. Spolupráce s manželi Jex-Blakeovými měla nejen profesní, ale i osobní a lidský význam. Lady Muriel nahradila v laskavém vedení Omu a pomohla Joy získat sebedůvěru i veřejný úspěch. Jejím nápadem bylo, aby Joy vystavila své práce na zahradnické výstavě v Londýně (získala za ně Grenfellovu zlatou medaili).

Válka a další události bohužel rozklížily vztah mezi manželi. Peter onemocněl a Joy stále častěji upozorňovala na jejich věkový rozdíl i odlišný pohled na svět. Pravdou je, že zamilovanost vyprchala a ona stále hledala nová dobrodružství i bezpodmínečnou lásku, která jí chyběla v dětství.

Nový muž, strážce zvířete George Adamson, se objevil v jejím životě na Vánoce 1942. Předcházela jej pověst dobrodruha a samotáře. Po alkoholovém večírku si George nevybavil, že by ji a manželka pozval na velbloudí safari, ale byli připraveni jet. Během cesty už mu nepokrytě nadbíhala, protože věděla, že je to její příležitost k odchodu z manželství. Jelikož byli manželé jeho hosty, neodvážil se George nic více podniknout, naopak zkrátil jejich společné chvíle a uzavřel to. Po půl roce se opět potkali a to už se u Byllymiových schylovalo k rozvodu. George, nedbaje varování přátel, si dovilil zamilovat se, což se ale neobešlo bez odporu společnosti. Ani sama Joy si nebyla jista, a proto poprvé žádost o ruku odmítla. Přesto se dále vídali jako přátelé a jí učarovala jeho vyprávění o dobrodružném životě, o jakém snila. Tak k sobě opět našli cestu. Malá svatba, jen v přítomnosti svědků, se konala 17. listopadu 1944 v Nairobi. Manželé se usadili v Isiolo, ale konflikty a rozbroje vyplývající z jejich dominantních povahových rysů na sebe nedaly dlouho čekat. Jejich život byl jako

kyvadlo. Na cestách a safari byla Joy neobyčejnou společnicí i partákem pro jakékoliv dobrodružství, ale v klidu domova bylo nesnadné s ní vyjít pro její neústupnost, záchvaty vzteku a hysterie.

Krátce po skončení války, 17. 4. 1946, zemřela babička Oma, čekající na odsun do Německa. To nalomené psychické zdraví Joy ještě zhoršilo. Když se lehce vzpamatovala, zaháněla svůj smutek činorodostí a započala realizovat dřívější sen namalovat portréty afrických kmenů a pomocí nich zdokumentovat odcházející symboly Afriky. Po dohodě s Georgem odjela do Anglie a později do Rakouska, aby se setkala se svou rodinou. Bylo to smutné shledání. Město Vídeň bylo zničené a podobně zdevastovaná byla i její rodina poznamenaná spoluprací s Němci. Evropu Joy opouštěla s pocitem, že přišla i o druhý domov.

Během této cesty ale stihla studovat malířskou školu Slade School a ještě získat od koloniální vlády v Londýně zakázku na malování příslušníků afrických kmenů. Zakoupila auto a spolu se psem se vydala na dlouhou pouť, při níž nejen kreslila, ale také přebírala moudrost náčelníků i dalších domorodců: „*Čím více Afričanů v jejich netradičních úborech jsem kreslila, tím více jsem si uvědomovala, jak je důležité zachytit zbytky jejich rychle mizející kultury.*” Původní objednávka zněla jen na několik obrazů z každého kmene, ale malování lidí se stalo její posedlostí. Takřka bez jídla a v nuzných podmínkách, s vervou sobě vlastní malovala a poznávala. Nesoustředila se jen na slavnostní úbory a okamžiky ze života domorodců, ale malovala i obyčejné lidi různého věku a zaznamenala také obtížné okamžiky z jejich života. Brzy si uvědomila, že je nutné doplňovat obrazy komentáři a etnografickými údaji. Tak později roku 1967 vznikla kniha „*Národy Keni*”. Celkem Joy Adamson vytvořila v letech 1944–1952 bezmála 700 portrétů, jejichž originály jsou uloženy v prezidentském paláci i v Nairobském národním muzeu. Přinesly jí věhlas a jsou považovány za součást národního pokladu, neboť jsou mnohdy jediným důkazem o existenci zaniklých kmenů.

George měl jako strážce nekonečnou práci s ochranou zvěře a bojem proti pytlákům. Joy v čase, kdy se nevěnovala malířské práci na dokončení 80 kreseb korálových ryb, nebo ho nedoprovázela na výpravách, začala pečovat o různá opuštěná mláďata, např. slůňata, servala pojmenovaného Shocker, zebra Grévy, buvola Egitokiho či samičku damana Pati a další. Jejich opatrováním plnila prázdné místo a zároveň se po třetím nezdařeném těhotenství smířovala s tím, že matkou se už nestane.

Mezi dočasné obyvatele domova Adamsonových se zařadilo roku 1956 také lvíče, jehož matku zastřelil George při pátrání po lidožravém lvu. Mláďata byla celkem tři, ale úředníci dvě odeslali do ZOO a jen to nejmenší jim dovolili si ponechat. Dostalo jméno Elsa, po matce prvního manžela. Jak Joy poznamenala, bylo štěstí, že „*každé nově narozené mládě je obdařeno instinktem považovat za matku první bytost, kterou spatří, když prokoukne,*“ proto jí mohla matku nahradit a starala se o ni skutečně jako o malé dítě. Nutno podotknout, že zkušeností s odchovem divoké zvěře „v domácím prostředí“ bylo v té době žalostně málo. Adamsonovi si navíc během dospívání zvířete dali druhý,

ještě těžší úkol – pokusí se ho vrátit zpět do přírody. V tom se stali dokonce průkopníky. Jak napsal George: „Přestože jsem byl tolik let strážcem zvěře a zajímal jsem se hlavně o lvy, ve skutečnosti jsem neměl ponětí, jak tenhle úkol, který jsme si uložili, provést. Pokud jsem věděl, až do té doby se nikdo o nic podobného nepokusil. Bude to program náročný a asi i plný chyb, ale musíme začít hned v buši.“

Vhodné místo pro tuto operaci našli v oblasti Meru a se štěstím získali potřebná povolení. Zde se utábořili a začali Elsu připravovat na návrat „domů“. Ukázali jí „její území“ a naučili ji pohybovat se v něm i sžít se s ostatními zvířaty. Důležitou lekcí bylo lovení. Trvalo několik měsíců, než zvládla, nejdříve s pomocí, všechna úskalí tohoto úkolu. Přestože Elsa byla mimořádně mírumilovná, neobešel se život s ní bez několika šrámů a zranění. Adamsonovy společný cíl znovu velmi sblížil. S potěšením sledovali, jak se v Else probouzejí přirozené instinkty, které způsobily, že se vzdalovala od kempu na stále delší dobu a zároveň museli být ti, kdo s ní byli ve styku, obezřetnější. Doba jejího odchodu se nezadržitelně blížila a Joy se jí oprávněně obávala. Sama to vyjádřila: „Patřila přírodě a ne člověku. My lidé jsme ji milovali a ona byla vychovávána, aby milovala nás. Je možné, že zapomene na všechno, čím žila do tohoto rána? Půjde na lov, bude-li mít hlad? Nebo bude důvěřivě čekat na nás, protože ví, že jsme ji nikdy nezklamali? Políbila jsem ji, abych ji ujistila o své lásce a dodala jí pocitu bezpečí – ale nebyl to zároveň polibek zrady? Jak mohla porozumět, že mě to stálo vši lásku k ní vrátit ji přírodě, nechat ji samotnou, aby si našla pravou smečku.“ Na třetí pokus se vše podařilo, Elsa se přidala ke smečce divokých lvů a porodila tři mláďata.

Tento experiment neunikl pozornosti veřejnosti laické i odborné a vyvolal spoustu diskusí a polemik. Aby jej Adamsonovi širěji osvětlili, rozhodli se napsat knihu. Joy proto odjela do Londýna s alby fotografií a kousky textu napsanými v kempu hledat nakladatele. Nebyl to snadný úkol hlavně kvůli její špatné angličtině, ale byla neústupná. S velkou pomocí Marjorie Villiersové, která vycítila potenciál a sílu příběhu, se to podařilo. Kniha s názvem *Born free* vyšla roku 1960 a zaznamenala nebývalý úspěch. Byla přeložena do 25 jazyků. V Čechách vyšla pod názvem *Příběh lvice Elsy*. Nebyla to první kniha o lidech a divokých zvířatech, ale měla sílu emocí, intuice a s láskou ukazovala, že zvířata mají duši a lidé by se měli více věnovat jejich ochraně i ochraně přírody, která tak rychle mizí. Další díly věnované potomkům Elsy a následné práci se lvy nesly název *Living Free* a *Forever Free*. Hlavně během svých přednášek na turné s knihou vyzývala Joy posluchače, aby ji následovali a finančně i jinak podporovali ochranu přírody. Přispěla tím nepochybně k rozvoji ekologického hnutí.

Roku 1966 měl premiéru film *Volání divočiny* na motivy knihy o Else. Natáčení trvalo víc než rok a bylo nelehké. Po několika změnách scénáře i výměně cirkusových lvů za místní se díky obrovskému úsilí hlavních herců, manželů Virginie Mc-Kenna a Billa Traverse, povedlo vytvořit nestrojený a důvěryhodný obraz soužití lidí a zvířat. Film byl tak úspěšný, že se při příležitosti jeho premiéry dočkala Joy i audience u královny Alžběty II.

V letech 1965–1969 se věnovala práci s gepardicí Pippou a jejími mláďaty. Měla stejný cíl jako s Elsou, vypustit domestikované zvíře zpět do přírody. Znovu si vybrala oblast Meru, ale tentokrát už se jí nepodařilo získat ke spolupráci George, který se věnoval dalším lvům (a ti se s gepardy nemají rádi). Odrážel se tu i vzájemný vztah manželů, kteří se rozkmotřili a začali žít odděleně. Jejich tábory byly vzdálené dvacet kilometrů, což je uchránilo od častějších konfliktů. Joy byla po úspěchu knihy i filmu slavná, také pyšná a panovačná. Dokonce až tak, že odmítala uznat Georgeův přínos a podělit se s ním o výnosy. Přestože Pippa byla již silně domestikovaná, dokázala se vrátit do přírody a porodila tři vrhy mláďat, ale byla jiná než Elsa. Odlišným chováním poskytla Joy nepřeborné množství materiálu pro další publikaci, která dostala název *Spotted Sphinnx* (Skvrnitá sfinga). Příběh nebyl už tak neutřelý, přesto poskytl řadu nových a překvapivých poznatků o životě gepardů.

Jak v Keni rychle přibývalo pytláků, sílil i tlak na vyhlášení chráněných území a národních parků, aby byla ochrana snazší. Manželé se v tomto úsilí silně angažovali a přispěli roku 1966 k vyhlášení parku na území Meru, kde zažili tolik šťastných chvil se svými zvířaty. Nezpochybnitelný přínos jejich osvětových aktivit tkví i v tom, že změnilo uvažování návštěvníků země. Ti přijížděli nejen kvůli lovu, ale též pro pozorování zvířat a rozšířili tak jev nazývaný „lovu beze zbraní“.

Po incidentu s oblíbeným Georgeovým lvem Boyem museli Adamsonovi roku 1969 opustit park a ukončit v okolí všechny své experimenty. Uchýlili se do svého nového domova pojmenovaného Elsamare na břehu jezera Naivashe. Joy jej nechala přestavět a vytvořila zde nový domov, kde nepřetržitě žila v letech 1970–1977. Život byl bohužel poznamenán rozepřemi mezi manželi. Joy měla po těžké autonehodě a několika operacích silné bolesti. Její pravá ruka zůstala již téměř ochrnuta, což jí znemožnilo malovat a dělat další oblíbené činnosti. Navíc nemohli podnikat své experimenty, neb přízeň úřadů se od nich odvrátila. Pro dva tak činorodé lidi to bylo nelehké období. Dostavila se méněcennost, frustrace i ztráta jistoty, kterou oba zaháněli alkoholem. Nadále pečovali o nalezená, většinou menší zvířata, ale stýskalo se jim po velkých projektech a dobrodružstvích.

Několik fondů a nadací, zejména Elsa Wild Animal Appeal, které Joy založila z výtěžku knih a filmů, neslo své ovoce. Prostředky z nich mohly být využity na školení strážců a budování jejich zázemí či na odkupování pozemků od soukromých majitelů pro budoucí národní parky, například Hell's Gate – Dáblova vrata, který se rozkládal přímo v okolí, ale i další, jako například Samburu, Kora, Tsavo.

Výsledkem delšího setrvání na jednom místě bylo také dokončení několika knih. Roku 1972 vyšla *Pippa's Challenge* čili Pipina výzva, v níž Joy shrnula další poznatky o životě gepardice, publikace však nezaznamenala žádný větší úspěch. Kniha *Joy Adamson's Afrika* z téhož roku obsahuje kresby, náčrtky a komentáře věnované různým tématům. Tyto dva tituly nebyly do češtiny přeloženy. Na motivy knih *Living Free* a *Forever Free* vznikl film *Living free*, u něhož se bohužel

nepodařilo zopakovat úspěch prvního dílu. Zejména proto, že hlavní představitelé měli od zvířat odstup a příběh tak nebyl moc věrohodný.

S obrovským ohlasem se pak setkala autobiografická kniha *Volání divočiny* z roku 1978. Anglický název „Duch věčně hledající“ dokonale vystihuje dominantní autorčin povahový rys. Kniha se věnuje zejména nepublikovaným tématům a odkazuje na další díla podrobně se zabývající Elsou i Pippou. Autorčinu soukromému životu zde nebyl dán přílišný prostor, protože všichni muži jejího života ještě žili, a tak brala ohled na jejich soukromí. Hlavním poselstvím knihy je myšlenka věnovat prostředky a energii ohroženým zvířatům, neb ta nemusí za čas už planetu obývat. Tato myšlenka je i ústředním motivem další knihy *Friends from the Forest* (Přátelé z lesa), která vyšla až roku 1981.

Po velkých úředních peripetiích mohl v rezervaci Shaba roku 1978 započít experiment s levharticí Penny. Joy měla dost zkušeností s kočkovitými šelmami, ale levhartice dostala pověsti záluďného zvířete a práce s ní nebyla snadná. Mimo to Joy už nebyla nejmladší a měla víceméně nezkušené pomocníky. I Penny si po čase dokázala najít partnera a na druhý pokus vrhla dvě mlád'ata, což byla pro Joy velká satisfakce. Sama o tom napsala: „*Ještě jsme zůstali a naslouchali větru i slaboučkému kňourání mlád'at. Pod námi se rozprostíraly nekonečné prostory buše. Cítila jsem, že jsem vstoupila do království, kam jen málokdo smí, které existuje jen ve snech.*“

Na sklonku roku 1979 se Joy opakovaně zmínila, že se její život blíží ke konci. Vánoce chtěla strávit s Georgem, ale jemu se nepodařilo dostat se do jejich domu, proto byla sama. Rozdala některé své věci a po novém roce se vrátila zpět do Shaba. 3. ledna 1980 šla Joy na svou podvečerní procházku. Když se do setmění nevrátila, začali ji kolegové hledat. Našli ji pobodanou. Zemřela na vykrvácení. Za pachatele byl označen její bývalý sluha Paul Ekai, který ji okradl, ona jej propustila a nevyplatila mu mzdu. Dle jejího přání rozptýlil George její popel nad hrobem Elsy a Pippy.

Posmrtně vyšla roku 1980 kniha *Queen of Shaba – Příběh levhartice Penny* sestavená a vydaná Pietem Mawsonem, asistenem Joy Adamson, jehož úloha na jejím úmrtí nebyla dodnes objasněna.

Autorka její biografie Zuzana Beranová o ní napsala: „*Ta žena prokázala nezlomnost svého charakteru, přestože utrpěla řadu ran, a nakonec musela zaplatit za své ideály zdravím a nakonec i smrtí.*“ Joy Adamson byla sveřepá, energická, náladová, ale i zvědavá, pracovitá a urputná ve svém snažení. Díky svému nasazení dosáhla změny pohledu na chování lidí ke zvířatům a přírodě vůbec. Navíc svým osobním příkladem i finančními prostředky ukázala, jak toho dosáhnout.

(Zpracovala: Hanka Lukešová)